

[illegible]

карактера онај који је суму лепе лепих забава човекових у Ценој Гори ставио у
 разговор ^с живијема, с мртвијема, или сам са собом ^{са ким, или су чим да} савијемо тај "хвор" или тај "салон" или тога величанственог домаћина, старе-
 шину, влахара и врсту нашег хуманисте уврх Катунске нахије? Са ким да савијемо
 тога нашег ренесансног човека који је са стрању читао старе Грке, филозо-
 софе и песнике трагедија ^у руским преводима; који је, као грчки песник при-
 лар ^{своја Ода, Човс} кроз свој Горски вијенац огласио величање човекове величине човеком са-
 времеником, који је ~~био~~ очевидан великих дела? ~~Нашеће се савијемо са класичним~~
~~ним~~ ~~флорентинским~~ кнезом, уједно песником и мислиоцем, Лоренцом Величанством
 кнезом такође из грађанске династије ~~Медичи~~. За каке јаде, Лоренцо је
 живео у XV-~~и~~ веку, а онај с ким га савијајемо, у ~~XIX~~ ^{XX} веку, онај из пет-
 наестог века имао је могућност да пуни свој папачо, или свој раскошни лата-
 ковац и чувену Академију — читавим низовима научника и ^{та} песника, физичара и
 метафизичара, астронома и филозофа. Његов, у својој пустињи, био је сам ~~са~~
 собом ~~Академије~~ знања и уметности; сам собом теолошка критика и космогонска
 скулптура; и, онако висок, видовит и уман, сам собом опсерваторија и астро-
 ном. Његови космогонски немири, први такви немири у Катунској нахији, и, у
 смислу поезије, и у целом српству, летови његових умних крила у просторе до
 у вечност, први такви летови у Катунској нахији — то су били богати резул-
 тати пре свега астрономије једног пустињака без телескопа и без иједне гра-
 фичке слике небесног свода са сазвезђима, над том пустињом. Небесна тела, ~~на~~
 "зажжени светлици" и по васиони "развејана светла прашина", то је било, над
 Катунском нахијом, ~~на~~ ~~позориште~~, његов занос, његова студија и инспи-
 рација. Он је усмотрио живо и променљиво небо над скамењеним својим царст-
 вом. Он је, једне ноћи, доживео отсудан доживљај, угледао, ^и научно угледао
 ти истовремено кретање многих сазвезђа; видео рад који се у просторима неумо-
 рно врши. Задивио се пред редом и лепотом строности и тачности ~~са којима се~~
 онај рад ради без грешке и пометње. Видео како августа месеца звезде пљани-
 це кретање над Цетињским пељем, као ватрене птице. И везао своје замислено
 кретање за потресне титине светова. Сродно се с оним што тајне своје "напти
 само пламеном поетом". И због свега тога искуства подигао вредност човека, и
 осетио да ће бити песник човека и његове величине и лепоте. И тако је у пу-
 стињској тини израстао пламенији поет од онога који се у Фиренци надахни-
 вао ученом, духовитом и поетском вреом онога сјајног доба Итаније. Онај у
 Фиренци, преодређен за рану смрт такође, спевао је чувену хирску ~~чирску~~

[Његов је дао тачну дефиницију моћног песника на
 га је назвао, не велики песник него пламени поет. Тиме је у ствари довршио
 онај низ критичарских одредаба и читалачких утисака: да је Његов писао туче-
 ним, гвозденим, каменним речма. Писао је пламеним речма; и збоља, понекад кепо
 гори хартија испод стихова. У Светом писму стоји, тачно: Језик је ватра. Што
 хоће да каже, како се нама чини, не само условну уметничку моћ језика, него
 него реалну моћ језика са реалним ефектом на човека који разговара, или слуша
 разговор, или чита текст. Једна реченица може у човеку кренути, или убити, веро-
 ватно; може га преобити, двоје као секира, што је реч са позорнице врло често
 учини; може га извести, као за рину из сумње која му је душу разгризала. Она или
 или онлизрека мислиона, песника, или свена, то је као вечно панично зрно: може
 са часом, открије да умре, и одмах, млађе и јаче, опет устане. Луи Пастер је оста-
 вио у тестаменту реч искуства: Наука нема отаџбину, али научник је има — која
 не реч, трајно рађати штриотизам као страх, врлину, и депоту. Његова реч:
 Суза која нема родитеља — трајно ће кретати кроз најкрепнијим осмислом интелекта ко-
 ји је творачки. Суза коју нико не види, и не прихвати, оточи из јаког човека
 последњу слабост. За савршеним сличну трајност исписао је Гете ове стихове:
 Ко никад у сузама хлебаш — јео — Тај вас не познаје, о небесне моћи.

Plamени poeti, kao vatra sama, deoovi
su svetских energija. Plamени poeti, kao vatra sama, ^{im}imperiopnizini su; stvaraoi
poeма od хиљаде стихова sa великим проблемима света и човечанства, sa империop-
niznim oseћањима, sa личним oseћањима samo koliko je y аима динамике да skupe
и воде, да величају подвиге и јуначка дела ^{da kupa она}~~imperiopnizini~~ svet. Oseћања која y
таквим поемеме долазе до обраде, то су она oseћања од чијих еволуција y народу
или човечанству долази до великих узрока или до великих догађаја. По таквим
поемама крећу се фигуре преимућствено такође носиоци империopnizних oseћања.
Te су фигуре, y зрну свога ткива грубе или рафинисане, али y сваком случају ~~не~~
~~из~~ из дивовских калупа. ~~И~~ лично је y аима сведено на минимум, или ^uсасвим
потиснуто, / јунак у Горском вијенцу само у сну брбља о љубави, опште брига и
опште неспокојство то је заплет драме за њих. Према томе и мисли и говоре.
~~И~~ ~~не~~ ^{не}нехоти су велики обимом и суштином, спој су поезије и философије, дијалози ни.
су далеко од монолога, они су прави мегдани једначања, препирке, јуначког инања,
олтрог надмудривања које посена као сабаа. Према таквим фигурама је и роман-
тика у спеву. Ни романтика катастрофе, ни романтика апотеозе; него романтика

није, и тачно је са та два податка Горски вијенац: пламенепијеца која крије у себи елементе трајне савремености и зато није ни дефинитивна у себи, ни дефинитивно категорисана. Оно што је Горском вијенцу објективно, и о чему нема двазнака мишљења, то је мисловност неодоливе снаге, и поетски израз и дикција неодоливог карактера. То осећа на јурин то под њује са славом. Натурна анализа могу наставити у смислу истраживања даљих евиденција историјских, биографских, етнографских, филозофских. Интерпретација поеме као поетске целине и појава остаје поступак субјективан, на основи субјективних искустава.

[illegible]

украсна вербозност². Нигде. Да ли је прича о Мкечићима — Црногорци се и смеју и мисле. да ли је препирка са Турцима — Црногорци и ударају и мисле. Да ли је густи^{ли} песимизам мислиона владике или игумана — сви који српски говоре^{ли} и мисле. Све^и врело и пламено, и нигде пепека.

2. Језикалност језичког израза, кад је реч о великим поемама светске вредности, ~~кад~~ лежи у симболици. Ствари и појаве пролазе, победе и порази пролазе, симболи остају као свечовечански разимани^{ли} графички суштине ствари и појава, мисли и осећања. Ми разумемо симболе Есхилове, Есхики би разумео симболе владике ~~Данила~~ Данила, или игумана Стефана, или Мустаја-кадије, колико му је Бегом помогао да ~~кад~~ у изразу симболици. Код Бегона је симболика тачна, оригинална, моћно евокативна. Она је уметничка као у највећих песника. Симболика Бегова је ~~у~~ тмасто сабијена у стил пословица, епиграма, и уметничких анегдота. Међутим, лију се ти симболи као жива рена, ако не у сваком стиху, безмало у сваком двостиху избија симбол, исписује се ватрен параф трајне истине. Скала Бегова језичког израза иде од шепота до крика, од аргумента до урлика. Мало жито навијај класова — Пређе рока дошва ти је жетва — ту има заповест за умирање, и има успаванка над херојима који издишу. Крв је људска храна наопака — ту има од тихог женског хелека до грома пророчке претње и клетве. Симбол до симбола плету се хероика и епигија, али доминанта је ведрост и јуначка катастрофа у народном животу ~~има~~ ^{Ова} величанствена реалност исказана је низом поетских симбола у Горском вијенцу, јаче не што би могла бити посведочена у драми ^{подеи} за позорницу. Црногорци ~~Бегова~~ ^{Ова} ~~Бегова~~ времена, баш као ни ~~ли~~ ^{мало} херојски песник, нису могли бити ни срећни, ни весели људи. Драма, са радњама, са личним животима, не би то могла занемарити. Могла је поезија, сва уткана у речи, ритам, симболе. Она је дала Црногорцима који је усред мрачног и тешког свог живота волео светлу и лепу фигуру хероја, волео лепоту ~~важних~~ ^{важних} момената у делу и у речи. Имали су вид и слух за лепоту. Горски вијенац ^{поетски} лепотом ^{поетски} покрио сав живот класичне Црне Горе. Горски вијенац је победа над трагичном егзистенцијом народа и господара тадашње Црне Горе. Кроз симболе те поезије читамо и разумевамо: да народ није признао трагичност за своју судбину, него само ~~ли~~ ^{ли} динички мички елемент херојства.

2. При крају, треба и самом Горском вијенцу дати симбол. То ~~је~~ ^{је} био један тренутак у духовном животу свеукупног српства кад је човеку једном било могућно да постигне савршенство. У том моменту, и на тачни

савршенства poetskog jezičkog izraza, ^{само} његов је био неупламени него идеални
 поет. Символ за његову поезију у Горском вијенцу то је она трострука дијаде-
 ма о којој пева Пиндар у једној од својих Хемејских ода: ^{Коран.} спонва кост, злато,
~~корек. Пиндар је под том метафором разумије и идеално наумно поетско~~
~~концепција Горског вијенца, то је ^{у свакој слици оу биљној пацови, постојеће и урне} ~~резење у~~ ~~је~~ ~~троструко~~ ~~резење~~ у гелу, тврду кост,~~
 Стих је тежак ^дкао злато. Снага је граната и пурпурна као корек.

Оливера Седлач